

Nr 170. Motion av Ilona Szatmari Waldau m fl (alla V) om att mildra tillämpningen av socialtjänstlagen för arbetsförmögna utförsäkrade som söker socialbidrag
(KSN-2011-0228)

Kommunfullmäktige

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Ilona Szatmari Waldau (V) reserverar sig till förmån för bifall till motionen.

Uppsala den 12 oktober 2011

På kommunstyrelsens vägnar

Gunnar Hedberg/Astrid Anker

I avgörandet deltagande: Gunnar Hedberg, Liv Hahne, Magnus Åkerman, Mats Gyllander (alla M), Mohamad Hassan, Cecilia Hamenius (båda FP), Stefan Hanna (C), Ebba Busch (KD), Marlene Burwick, Ulrik Wärnsberg, Bengt Westman, Irene Zetterberg (alla S), Maria Gardfjell, Johan Lundqvist (båda MP) och Ilona Szatmari Waldau (V).

Dessutom närvarande: Christopher Lagerqvist, Fredrik Ahlstedt (båda M), Frida Johnsson (MP) och Emma Wallrup (V).

Ärendet

I en motion av Ilona Szatmari Waldau m fl (alla V) väckt den 29 mars 2010, föreslås kommunfullmäktige att ge direktiv till socialtjänsten för att mildra tillämpningen av socialtjänstlagen i synen på vad som ska anses vara realiserbara tillgångar för utförsäkrade som bedömts vara fortsatt arbetsförmögna och som saknar eller har låg sjukpenninggrundande inkomst (SGI), *bilaga 1*.

Remissbehandling

Motionen har remitterats till utbildnings och

arbetsmarknadsnämnden (UAN), *bilaga 2*.

UAN anger i sitt yttrande att de i sina biståndsbeslut utgår från Socialstyrelsens allmänna råd och stöd för rättstillämpning, vilken är ett stöd för bedömning så att det inte uppstår stora skillnader mellan olika beslutsfattare. Bedömningen ska präglas av ett helhetsperspektiv på den enskildes och hushållets totala situation. Varje enskilt fall ska också bedömas individuellt. Kommunerna har att följa socialtjänstlagen som utgör det yttersta skyddsnätet för människor som inte kan försörja sig på egen hand. Det betyder att alla andra vägar ska vara uttömda innan den enskilde har rätt till ekonomiskt bistånd. Utifrån kommunens krav på likabehandling är det inte möjligt att gynna en grupp före en annan. Därför kan UAN inte i sina riktlinjer mildra tillämpningen för alla som befinner sig i en situation där det generella välfärdssystemet inte kompenserar inkomstbortfall, oavsett orsak till varför det är så.

Nämnden anser inte heller att en särskild bedömning kan göras av realiserbara tillgångar för utförsäkrade som anses fortsatt arbetsförmögna eller som saknar eller har låg SGI. Utgångspunkten för bedömning är Socialtjänstlagen, Socialstyrelsens riktlinjer, kommunens riktlinjer samt rättspraxis. Behovet av bistånd och den enskildes förutsättningar skall avgöra om rätten till bistånd finns. UAN föreslår därför att motionen avslås.

Mot beslutet anføres reservation av V-ledamoten.

Föredragning

Motionen behandlar ett förslag som syftar till att socialtjänsten ska mildra tillämpningen av socialtjänstlagen i synen på vad som anses vara realiserbara tillgångar för utförsäkrade som bedöms som fortsatt arbetsförmögna och som saknar eller har låg SGI.

Utifrån gällande lagstiftning och riktlinjer från Socialstyrelsen görs alltid bedömning om biståndsbehov i varje enskilt fall. Kommunen kan dock inte gynna en grupp före en annan utifrån kommunallagens krav på likabehandling. Rätten till bistånd grundar sig på behovet och inte utifrån orsaken till biståndsbehovet. Motionen föreslås på ovanstående grunder avslås.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Bilaga 1

En målsättning är att alla människor med arbetsförmåga ska försörja sig själva, men tyvärr drabbas somliga av oss av sjukdom och klarar inte av att arbeta som innan.

Det finns människor som utförsäkrats av Försäkringskassan, men som senare bedömts som arbetsoförmögna då tv och tidningar offentliggjort deras situation. Andra har överklagat Försäkringskassans beslut och fått rätt i domstol. I kölvattnet av de nya sjukförsäkringsreglerna tas uppenbarligen en hel del felaktiga beslut. Detta är mycket allvarligt, då det handlar om sjuka människor vars liv snabbt raseras om de saknar pengar till sitt dagliga uppehälle.

De fasta tidsgränserna för hur länge man får vara sjukskriven, som införts av regeringen Reinfeldt, har kritiserats för att vara alltför stelbenta. Och reglerna för permanent sjukersättning har stramats åt så till den milda grad att få passerar nålsögat.

Den tidsbegränsade sjukersättningen, tidigare kallad förtidspension, har desutom avskaffats. På vilka grunder är oklart. Denna kategori förtidspensionärer utreddes nämligen kontinuerligt med några års intervall av Försäkringskassan, och återgick till hel- eller deltidsarbete om de bedömdes ha återfått arbetsförmåga.

En del av dem som haft tidsbegränsad sjukersättning saknar SGI, sjukpenninggrundande inkomst. Detta innebär att de trots att de återförsäkras, d.v.s. bedöms fortsatt arbetsoförmögna av Försäkringskassan, inte får någon ersättning. De hamnar utanför sjukförsäkringen trots att de är sjuka, och hänvisas till ekonomiskt bistånd trots att de är arbetsoförmögna.

Under 2010 sökte 170 utförsäkrade personer i Uppsala kommun socialbidrag. I år är takten ungefär densamma. Men att söka är inte detsamma som att beviljas. Först ska man normalt "fattiggöras", d.v.s. sälja sina eller familjens realiserbara tillgångar som bostadsrätt och bil även om det finns ett "rådtrum" att ta hänsyn till den sökandes omständigheter.

Ibland kan make/maka eller sambo försörja

den utförsäkrade, men för låglönearbetare, deltidare eller garantipensionärer är det omöjligt. Eftersom majoriteten utförsäkrade är kvinnor blir det dessutom oftast män som ensamma får ta ansvar för familjens ekonomi, vilket knappast gynnar jämställdheten. Somliga väljer skilsmässa som en sista desperat utväg för att förhindra att maken/makan, sambon och barnen tvingas från hus och hem.

Nu signalerar socialtjänsten i Uppsala att många av de utförsäkrade som söker socialbidrag är för sjuka för att ens söka arbete.

Att kostnaderna för socialbidrag kommer att öka är ett faktum. Samtidigt medför den ökade pressen på sjuka människor och deras familjer sannolikt mer psykisk ohälsa, fler missbrukare, försämrad jämställdhet, fler självmord, fler fattiga barn och fler hemlösa. Detta kommer på sikt att belasta kommunens budget ytterligare.

Vad kan då göras på kommunal nivå för att minska skadeverkningarna för de utförsäkrade och deras familjer?

Med en mildare och mer tänjbar tillämpning av socialtjänstlagen skulle tillvaron åtminstone för de utförsäkrade som förklarats fortsatt arbetsoförmögna av Försäkringskassan men som saknar eller har låg SGI kunna underlättas. Även om det finns möjlighet att ta hänsyn till rådande förhållande finns det inga garantier för att alla personer, som Försäkringskassan bedömt som fortsatt sjuka och som saknar eller har låg inkomst, slipper sälja bostad och bil för att få försörjningsstöd.

2010 tillsatte regeringen Reinfeldt en parlamentarisk utredning vars uppgift är att se över sjukförsäkringen. Ett slutbetänkande väntas 2013. Det är alltså oklart hur reglerna ser ut om två år, men redan pågår en snabböversyn av problemet med avsaknad av SGI. Det innebär förhoppningsvis att utförsäkrade som idag hänvisas till socialbidrag för sin överlevnad kommer att vara berättigade till någon annan form av ersättning inom ett eller två år.

I det perspektivet är det samhällsekonomiskt oansvarigt men framförallt inhumant att tvinga människor, som av Försäkringskassan bedömts som arbetsoförmögna, att sälja sina hem och i värsta fall kastas ut i hemlöshet. Inom ramen för socialtjänstlagen och gällande praxis är det

möjligt att avstå från detta, då det finns starka skäl att anta att förutsättningarna för den som ansöker om socialbidrag kommer att förändras. Med klara direktiv blir det säkrare för den utförsäkrade.

Vi yrkar mot bakgrund av ovanstående att kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

att ge direktiv till socialtjänsten att mildra tillämpningen av socialtjänstlagen i synen på vad som ska anses vara realiserbara tillgångar för utförsäkrade som bedömts vara fortsatt arbetsoförmögna och som saknar eller har låg SGI.